

EK-ovo izvješće Environmental Implementation Review za Hrvatsku ističe alarmantne podatke o posljedicama zagađenja zraka i ističe potrebu velikog napretka u sektoru gospodarenja otpadom i prelaska s linearnog na kružno gospodarstvo.

U ožujku je Europska komisija objavila izvješće Environmental Implementation Review koje ističe jake strane, prilike za poboljšanje i slabosti članica EU-a u području zaštite okoliša. Ono ujedno služi kao novi alat kojim EK želi uštedjeti 50 milijardi eura na zdravstvenim troškovima i izravnim troškovima za okoliš, a u području otpada do 2020. otvoriti dodatnih 400 000 radnih mjesta. Prema izvješću, koji sadrži pregled stanja okoliša u 28 država članica, determinirane snage, slabosti i prilike te prijedloge za poboljšanja, za Hrvatsku veliki izazov predstavlja gospodarenje otpadom, odnosno prevencija njegova nastanka, kao i kvaliteta zraka, a tu su podaci vrlo alarmantni.

Iako su se u razdoblju 1990.-2014. godine smanjile emisije nekoliko onečišćujućih tvari u zrak, ipak su prekoračeni standardi EU-a za kvalitetu zraka. Posljedica toga je procjena Europske agencije za okoliš (EEA) u kojoj se 2013. godine oko 4820 slučajeva preuranjene smrti moglo pripisati koncentracijama lebdećih čestica, 240 takvih slučajeva koncentracijama ozona, a 160 takvih slučajeva koncentracijama dušikova dioksida. Eksterni troškovi povezani sa zdravljem nastali zbog onečišćenja zraka u Hrvatskoj iznose više od 2 mlrd. eura godišnje! Oko 1 mil. radnih dana se svake godine izgubi zbog bolesti povezanih s onečišćenjem zraka i 92 mil. eura godišnje iznose povezani troškovi za poslodavce, više od 6 mil. eura godišnje iznose troškovi za zdravstvo i 30 mil. eura godišnje (sve vezano za prilagođeni dohodak 2010.) iznose gubici usjeva u poljoprivredi. Poprilično poražavajući rezultati za Hrvatsku vidljivi su u sektoru gospodarenja otpadom, što će je još više udaljiti od europskih ciljeva u recikliranju otpadom do 2020. godine. Iako, prema priloženim podacima Hrvatska stvara 387 kg otpada godišnje po stanovniku, što je znatno manje od prosjeka EU-a (475 kg godišnje po stanovniku), recikliranje komunalnog otpada je na 18% iz 2015. godine, u odnosu na 44%, koliko iznosi prosjek EU-a. Prema tome Hrvatska je među najlošijima u tom području. Problem se nazire u nepromijenjenim navikama stanovništva koje gotovo tri puta više komunalnog otpada odlaže na odlagališta, u donosu na prosjek EU-a od 28%. Odlaganje biorazgradivog komunalnog otpada na odlagališta je, prema Ugovoru o pristupanju EU-u, za 2013. godinu trebalo iznositi najviše 75% ukupne količine. Međutim, u usporedbi s referentnom 1997, u 2015. je odloženo znatno više.

Energetski i okolišni nameti u Hrvatskoj znatno iznad EU prosjeka

Nameti povezani s okolišem su u 2014. godini iznosili čak 3,86% bruto domaćeg proizvoda, što je znatno više od prosjeka EU-a koji iznosi 2,46%. Slično je i s energetskim nametima koji iznose 2,33% BDP-a, dok je EU-u prosjek 1,88%. Primjenom uspješne prakse

oporezivanja drugih članica EU-a u Hrvatskoj bi se mogao povećati proračun za čak 3,55 mlrd. kuna ili za 1,04% BDP-a u 2018., što bi u 2030. godini iznosilo 6,61 mlrd. kuna ili 1,67% BDP-a. Procjenjuje se da bi se najviše prihoda generiralo povećanjem nameta na vozila, koji bi u 2030. iznosili 2,96 mlrd. kuna i izmjene nameta na goriva za vozila, s iznosom 1,2 mlrd. kuna u 2030. godini.

Početkom godine na sjednici Vlade usvojen je novi Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje od 2016. do 2022. godine koji se temelji na kružnom gospodarstvu i moglo bi se povući oko 475 milijuna eura čime bi se omogućilo povećanje stopa recikliranja i ostvarenje cilja od 50% odvojeno prikupljenog papira, plastike, stakla i metala do 2020. "Gospodarenje otpadom najkritičniji je sektor u kojemu treba hitno djelovati. Prelazak na gospodarstvo koje je u većoj mjeri kružno spor je i zahtijeva odlučan angažman tvoraca politika, poslovnih aktera i potrošača. Izazove predstavljaju i određivanje područja mreže Natura 2000 te provedba mjera očuvanja", stoji u izvješću. Izvješće pokazuje kako je Hrvatska tek započela s tranzicijom s linearnog na kružno gospodarstvo, a navedeni razlozi koji doprinose takvom stanju su šestogodišnja recesija, općeniti nedostatak prikladnih politika i kompetencija i regulatorni okvir koji je i dalje tek djelomično prilagođen propisima EU-a. Iako se produktivnost resursa u Hrvatskoj blago poboljšala u proteklom desetljeću i dalje je znatno ispod prosjeka EU-a, s 1,1 EUR/kg u 2015. godini (europski prosjek je 2,0 EUR/kg). Hrvatska još nije podnijela izvješće EK-u o Direktivi 98/83/EZ o kvaliteti vode namijenjene za ljudsku potrošnju, zbog nedavnog pristupanja EU-u, ali je zato EK ocijenio prenošenje Direktive 21/271/EEZ o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda u hrvatsko zakonodavstvo kao znatan napredak, uz još potrebne izmjene radi potpune usklađenosti, za što će biti potrebno oko 2,88 mlrd. eura. Od dodijeljenih 281 mil. eura iz Operativnog programa za okoliš, financiranog iz Kohezijskog fonda za razdoblje 2007.-2013. godine, Hrvatska je do kraja 2015. potrošila više od 42% (120 mil. eura). Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR) s dvije milijarde eura poslije prve izmjene čini većinu proračuna Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske. Od ukupnog proračuna EPFRR-a, 5,8% je namijenjeno za mjere povezane s poljoprivredom, okolišem i klimatskim promjenama, a 13,5% za mjere povezane s prirodnim ograničenjima otpada.

Izvor: energetika-net